

Keskkonnaministri 02.10.2017 määrus nr 41
„Täpsustatud nõuded kasvuhoonegaaside mahu aruande
andmete koosseisule, tarnitud kütuste ja energia
olelusringi jooksul tekkivate kasvuhoonegaaside heite
mahukuse arvutusmeetodi, kütuse alusstandardi,
kasvuhoonegaaside heite mahukuse vähendamise
arvutamise ning aruande esitamise kord”

Lisa 1

KÜTUSTE JA ENERGIA OLELUSRINGI JOOKSUL TEKKIVA KASVUHOONEGAASIDE HEITE MAHUKUSE ARVUTAMISE METOODIKA

1. osa

Tarnija tarnitava kütuse ja energia kasvuhoonegaaside heite mahukuse arvutamine

Kütuste ja energia kasvuhoonegaaside heite mahukust väljendatakse süsinikdioksiidi ekvivalentgrammides kütuse megadžauli kohta ($\text{gCO}_{2\text{ekv}}/\text{MJ}$).

1. Kütuste kasvuhoonegaaside heite mahukuse arvutamiseks arvesse võetavad kasvuhoonegaasid on süsinikdioksiid (CO_2), lämmastikoksiid (N_2O) ja metaan (CH_4). CO_2 ekvivalendi arvutamiseks hinnatakse nende gaaside heidet CO_2 ekvivalentides järgmiselt:

- 1) CO_2 : 1;
- 2) CH_4 : 25;
- 3) N_2O : 298.

2. Fossiilkütuste kaevandamisel, tootmisel, rafineerimisel ja tarbimisel kasutatavate masinate ja seadmete tootmisel tekkinud heidet kasvuhoonegaaside heite arvutamisel arvesse ei võeta.

3. Kõigi tarnija tarnitavate kütuste ja energia olelusringi jooksul tekkiva kasvuhoonegaaside heite mahukus arvutatakse järgmise valemi põhjal:

$$\text{Kasvuhoonegaaside heite mahukus tarnija kohta}_{(\#)} = \frac{\sum_x (\text{C1GHGi}x * \text{AF} * \text{MJ}x) - \text{UER}}{\sum_x \text{MJ}x},$$

kus:

– kaubasaatja registreerimisnumber (s.t aktsiisi maksmise eest vastutava isiku registreerimisnumber), mis on määratletud komisjoni määruses (EÜ) nr 684/2009¹ aktsiisimaksukohuslase registreerimisnumbrina (aktsiisiandmete vahetamise süsteemi (SEED) või käibemaksukohuslase registreerimisnumber nimetatud määruse I lisa tabeli 1 punkti 5 alapunkti a tähenduses, kui sihtkoha kood on 1–5 ja 8), mis tähistas ka aktsiisi maksmise eest vastutavat isikut nõukogu direktiivi 2008/118/EÜ² artikli 8 kohaselt ajal, kui aktsiisimaksuga maksustatav kaup lubati ringlusse direktiivi 2008/118/EÜ artikli 7 lõike 2 kohaselt. Kui selline identifitseerimine ei ole võimalik, tagavad liikmesriigid, et kehtestatakse samaväärsed identifitseerimisvõimalused aktsiisimaksu käsitlevas riiklikus aruandlussüsteemis;

¹ Komisjoni 24. juuli 2009. aasta määrus (EÜ) nr 684/2009, millega rakendatakse nõukogu direktiivi 2008/118/EÜ seoses aktsiisi peatamise korra alusel toimuva aktsiisikaupade liikumise arvutipõhiste menetlustega (ELT L 197, 29.7.2009, lk 24).

² Nõukogu 16. detsembri 2008. aasta direktiiv 2008/118/EÜ, mis käsitleb aktsiisi üldist korda ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 92/12/EMÜ (ELT L 9, 14.1.2009, lk 12).

x – nimetatud direktiivi reguleerimisalasse kuuluvad energia ja kütuse liigid, mis on esitatud määruse (EÜ) nr 684/2009 I lisa tabeli 1 punkti 17 alapunkti c kohaselt. Kui need andmed ei ole kättesaadavad, kogub liikmesriik samaväärsed andmed aktsiisimaksu käsitleva riikliku aruandlussüsteemi kaudu;

MJ_x – tarnitud koguenergia, ümberarvutatud megadžaulidesse kütuse x teatud mahtude põhjal. See arvutatakse järgmisel viisil:

1) iga kütuse kogus kütuseliikide kaupa.

See arvutatakse määruse (EÜ) nr 684/2009 I lisa tabeli 1 punkti 17 alapunktide d, f ja o kohaselt esitatud andmetest. Biokütuse kogustele vastav energia arvutatakse alumise kütteväärtuse järgi direktiivi 2009/28/EÜ III lisas esitatud andmete põhjal. Mittebioloogilist päritolu kütuse kogustele vastav energia arvutatakse alumise kütteväärtuse järgi Teadusuuringute Ühiskeskuse EUCAR-CONCAWE (JEC)¹ aruande „Well-to-Tank“ (4. versioon 2013. aasta juulist)² 1. liites esitatud andmetele;

2) fossiilkütuste ja biokütuste samaaegne koostöötlamine.

Töötlemine hõlmab tarnitava kütuse või energia mis tahes muutmist olelusringi jooksul, mis muudab toote molekulaarstruktuuri. Denaturandi lisamine ei kuulu selle töötlemise alla. Koos mittebioloogilist päritolu kütustega töödeldud biokütuste maht kajastab biokütuse töötlemisjärgset seisukorda. Koostöötlamise protsessi läbinud biokütuse energia määratakse koostöötlamisprotsessi energiasalduse ja tõhususe põhjal, nagu on sätestatud direktiivi 98/70/EÜ IV lisa C osa punktis 17.

Mitme biokütuse segamisel fossiilkütustega esitavad tarnijad liikmesriikidele iga biokütuse koguse ja liigi, mida võetakse arvutuste tegemisel arvesse.

Sellise tarnitud biokütuse kogust, mis ei vasta direktiivi 98/70/EÜ artikli 7b lõikes 1 osutatud säästlikkuse kriteeriumidele, käsitatakse fossiilkütusena.

E85 bensiini ja etanooli segu arvutatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 443/2009³ artikli 6 kohaldamisel kummagi kütusekomponendi jaoks eraldi.

Kui andmeid koguste kohta ei koguta määruse (EÜ) nr 684/2009 kohaselt, koguvad liikmesriigid samaväärsed andmeid aktsiisimaksu käsitleva riikliku aruandlussüsteemi kaudu;

3) tarbitud elektri kogus.

See on maanteesõidukite või mootorrataste tarbitud elekter, kui tarnija teatab selle energiakoguse iga liikmesriigi asjaomasele asutusele, ning see arvutatakse järgmise valemi alusel:

tarbitud elektri kogus = läbisõit (km) × elektri tarbimise tõhusus (MJ/km).

4. Töötlemiseelses etapis tekkiva heite vähendamine.

Töötlemiseelses etapis tekkiva kasvuhoonegaaside heite vähendamist, mille tarnija on deklareerinud ja mida mõõdetakse CO₂ ekvivalentgrammides (gCO_{2eq}), võetakse arvesse eeldusel, et kogused on määratud ja esitatud kooskõlas kõlblikkuskriteeriumitega.

Töötlemiseelses etapis tekkiva heite vähendamist kohaldatakse ainult bensiini, diislikütuse, surumaagaasi või veeldatud naftagaasi keskmistele vaikeväärtustele üksnes töötlemiseelses etapis tekkiva heite korral.

¹ JFC konsortsium toob kokku Euroopa Komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskuse (JRC), EUCARi (Euroopa autotööstuse uurimis- ja arendusnõukogu) ja CONCAWE (Euroopa naftaettevõtete assotsiatsioon rafineerimise ja tarnimise keskkonna-, tervise- ja ohutusküsimustes).

² http://iet.jrc.ec.europa.eu/about-jec/sites/about-jec/files/documents/report_2013/wtt_report_v4_july_2013_final.pdf.

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta määrus (EÜ) nr 443/2009, millega kehtestatakse uute sõiduautode heitenormid väikesõidukite süsinikdioksiidheite vähendamist käsitleva ühenduse tervikliku lähenemisviisi raames (ELT L 140, 5.6.2009, lk 1).

Töötlemiseelses etapis tekkiva kasvuhoonegaaside heite vähendamise ükskõik millises riigis võib arvestada mis tahes tarnija tarnitud mis tahes lähteaine allikatest pärit kütuste kasvuhoonegaaside heite vähendamise hulka.

Töötlemiseelses etapis tekkiva kasvuhoonegaaside heite vähendamist võetakse arvesse üksnes juhul, kui see on seotud pärast 2011. aasta 1. jaanuari alanud projektidega.

Ei ole vaja tõendada, et töötlemiseelses etapis tekkivat heidet ei oleks vähendatud ilma direktiivi 98/70/EÜ artiklis 7a sätestatud aruandlusnõudeta.

Arvutamine.

Töötlemiseelses etapis tekkiva kasvuhoonegaaside heite vähendamist tuleks hinnata ja valideerida kooskõlas rahvusvaheliste standardite põhimõtete ja normidega, eeskätt standarditega EVS-EN ISO 14064, EVS-EN ISO 14065 ja EVS-EN ISO 14066.

Töötlemiseelses etapis tekkiva kasvuhoonegaaside heite vähendamise ja võrdlusaluste heitkoguseid tuleb seirata, nende kohta tuleb esitada aruanded ja neid tõendada kooskõlas EVS-EN ISO standardiga 14064 ning esitatud tulemused peavad vastama komisjoni määrustes (EL) nr 600/2012¹ ja (EL) nr 601/2012² sätestatud usaldatavustasemele. Meetodeid töötlemiseelses etapis tekkiva kasvuhoonegaaside heite vähendamise hindamiseks tuleb tõendada EVS-EN ISO standardi 14064-3 järgi ja tõendav asutus peab olema akrediteeritud EVS-EN ISO standardi 14065 kohaselt.

KHG_{i_x} – kütuse või energia x kasvuhoonegaaside heite mahukus energiaühiku kohta väljendatuna süsinikdioksiidi ekvivalentgrammides kütuse megadžauli kohta (gCO_2eq/MJ). Tarnijad arvutavad iga kütuse või energia kasvuhoonegaaside heite mahukuse energiaühiku kohta järgmiselt:

1) mittebioloogilist päritolu kütuste kasvuhoonegaaside heite mahukus on olulusringi jooksul tekkiva kasvuhoonegaaside heite kaalutud mahukus energiaühiku kohta kütuseliikide kaupa, nagu on loetletud käesoleva lisa 2. osa punktis 5 esitatud tabeli viimase veerus;

2) elektri puhul tehakse arvutused 2. osa punktis 6 kirjeldatud viisil;

3) biokütuste kasvuhoonegaaside heite mahukus.

Direktiivi 98/70/EÜ artikli 7b lõikes 1 osutatud säästlikkuse kriteeriumidele vastavate biokütuste kasvuhoonegaaside heite mahukus arvutatakse kõnealuse direktiivi artikli 7d kohaselt. Kui andmed biokütuste olulusringi jooksul tekkivate kasvuhoonegaaside heite kohta on saadud selle lepingu või kava kohaselt, mille kohta on tehtud otsus direktiivi 98/70/EÜ artikli 7c lõike 4 järgi ning mis hõlmab direktiivi artikli 7b lõike 2 sätteid, kasutatakse neid andmeid ka kõnealuse direktiivi artikli 7b lõike 1 kohaste biokütuste kasvuhoonegaaside heite mahukuse määramiseks. Direktiivi 98/70/EÜ artikli 7b lõikes 1 osutatud säästlikkuse kriteeriumidele mittevastavate biokütuste kasvuhoonegaaside heite mahukus on võrdne tavalisest toornaftast või gaasist saadud vastava fossiilkütuse kasvuhoonegaaside heite mahukusega;

4) mittebioloogilise päritoluga kütuste ja biokütuste samaaegne koostöötlemine.

Fossiilkütustega koostöödeldud biokütuste kasvuhoonegaaside heite mahukus kajastab biokütuse töötlemisjärgset seisundit;

AF – jõuseadme kasuteguri kohandustegur.

Valdav muundamistehnoloogia	Kasutegur
Sisepõlemismootor	1

¹ Komisjoni 21. juuni 2012. aasta määrus (EL) nr 600/2012, milles käsitletakse kasvuhoonegaaside heite- ja tonnkilomeetriaruannete tõendamist ja tõendajate akrediteerimist Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/87/EÜ (ELT L 181, 12.7.2012, lk 1) kohaselt.

² Komisjoni 21. juuni 2012. aasta määrus (EL) nr 601/2012 Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/87/EÜ kohase kasvuhoonegaaside heite seire ja aruandluse kohta (ELT L 181, 12.7.2012, lk 30).

Akutoitel elektriline jõuseade	0,4
Vesinikkütuseelemendiga elektriline jõuseade	0.4

2. osa

Kütuse (v.a biokütused) tarnijate aruandlus

1. Fossiilkütuste töötlemiseelses etapis tekkiva kasvuhoonegaaside heite vähendamine. Selleks et töötlemiseelses etapis tekkiva kasvuhoonegaaside heite vähendamisele saaks kohaldada käesolevat aruandlus- ja arvutusmeetodit, peavad tarnijad esitama liikmesriikide määratud asutusele järgmise teabe:

- 1) projekti alguskuupäev, mis peab olema pärast 2011. aasta 1. jaanuari;
- 2) heite vähendamine aastas ($\text{gCO}_{2\text{eq}}$);
- 3) ajavahemik, mille jooksul heite deklareeritud vähendamine toimus;
- 4) heiteallikale lähim projekti asukoht laius- ja pikkuskraadides nelja kümnendkoha täpsusega;
- 5) aastaheite võrdlusalus enne vähendamismeetmete võtmist ja aastaheide pärast vähendamismeetmete rakendamist, väljendatuna toodetud lähteaine $\text{gCO}_{2\text{eq}}/\text{MJ}$;
- 6) ühekordne sertifikaadinumber, mis üheselt identifitseerib kava ja kasvuhoonegaaside deklareeritud vähendamised;
- 7) ühekordne number, mis üheselt identifitseerib arvutusmeetodi ja sellega seotud kava;
- 8) kui projekt on seotud nafta ammutamisega, siis aasta keskmine gaasi ja nafta vahetamine lahus aastate lõikes ja aruandeaastal, reservuaari rõhk, sügavus ja puuraugu toornafta tootmismaht.

2. Päritolu.

Päritolu – nõukogu direktiivi EL 2015/652 I lisa 2. osa punktis 7 loetletud lähteaine kaubanimi, kuid üksnes juhul, kui tarnija omab vajalikku teavet,

- 1) olles isik või äriühing, kes impordib toornaftat kolmandatest riikidest või tarnib toornaftat teisest liikmesriigist nõukogu määruse (EÜ) nr 2964/95¹ artikli 1 kohaselt, või
- 2) muude tarnijatega sõlmitud teabe jagamise kokkulepete alusel.

Kõigil muudel juhtudel peab päritolu osutama sellele, kas kütus on pärit EList või mitte. Tarnijate kogutud ja liikmesriikidele esitatud teave kütuse päritolu kohta on konfidentsiaalne, kuid see ei takista komisjonil avaldamast üldist või kokkuvõtlikku teavet, mis ei sisalda üksikute ettevõtjatega seotud üksikasju.

Biokütuste päritolu on biokütuse tootmisviis, mis on sätestatud direktiivi 98/70/EÜ IV lisas. Kui kasutatakse mitut lähteainet, esitab tarnija koguse valmistoote tonni kohta iga vastavas töötlemisüksuses aruandeaasta jooksul toodetud lähteaine kohta.

3. Ostukoht.

Ostukoht – selle töötlemisüksuse riik ja nimi, kus toimus kütuse või energia viimane oluline muundamine, mida kasutati kütusele või energiale päritolu andmiseks komisjoni määruse (EMÜ) nr 2454/93² kohaselt.

4. Väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad.

¹ Nõukogu 20. detsembri 1995. aasta määrus (EÜ) nr 2964/95, millega nähakse ette toornafta impordi ja tarnete registreerimine ühenduses (EÜT L 310, 22.12.1995, lk 5).

² Komisjoni 2. juuli 1993. aasta määrus (EMÜ) nr 2454/93, millega kehtestatakse rakendussätted nõukogu määrusele (EMÜ) nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik (EÜT L 253, 11.10.1993, lk 1).

Väikese või keskmise suurusega ettevõtjast tarnija korral on päritolu ja ostukoht kas EL või kolmandad riigid, olenemata sellest, kas need impordivad toornaftat või tarnivad naftaõlisid ja bituminoosetest mineraalidest saadud õlisid.

5. Kütuste (v.a biokütused ja elekter) olelusringi jooksul tekkinud kasvuhoonegaaside heite mahukuse keskmised vaikeväärtused. Tooraineallikas ja töötlemisviis.

Tooraineallikas ja töötlemisviis	Turule lastud kütuse liik	Kütuse olelusringi jooksul tekkiva kasvuhoonegaaside heite mahukus energiaühiku kohta (gCO _{2eq} /MJ)	Kütuse olelusringi jooksul tekkiva kasvuhoonegaaside heite kaalutud mahukus energiaühiku kohta (gCO _{2eq} /MJ)
Tavaline toornafta	Bensiin	93,2	93,3
Vedeldatud maagaas		94,3	
Veeldatud kivisüsi		172	
Looduslik bituumen		107	
Põlevkivi		131,3	
Tavaline toornafta	Diislikütus või gaasiõli	95	95,1
Veeldatud maagaas		94,3	
Veeldatud kivisüsi		172	
Looduslik bituumen		108,5	
Põlevkivi		133,7	

Tooraineallikas ja töötlemisviis	Turule lastud kütuse liik	Kütuse olelusringi jooksul tekkiva kasvuhoonegaaside heite mahukus energiaühiku kohta (gCO _{2eq} /MJ)	Kütuse olelusringi jooksul tekkiva kasvuhoonegaaside heite kaalutud mahukus energiaühiku kohta (gCO _{2eq} /MJ)
Fossiilsed allikad	Veeldatud naftagaas sädesüütega mootorites	73,6	73,6
Maagaas, ELi segu	Surugaas sädesüütega mootorites	69,3	69,3
Maagaas, ELi segu	Veeldatud maagaas sädesüütega mootorites	74,5	74,5
Mittebioloogilise taastuenergia toimiva elektrolüüsi teel saadud vesiniku Sabatieri reaktsioon	Kokkusurutud sünteetiline metaan sädesüütega mootorites	3,3	3,3
Aurureforminguga	Kokkusurutud	104,3	104,3

saadud maagaas	vesinik kütuseelementides		
Täielikult mittebioloogilise taastuveni energiaga toimuv elektrolüüs	Kokkusurutud vesinik kütuseelementides	9,1	9,1
Kivisüsi	Kokkusurutud vesinik kütuseelementides	234,4	234,4
Kivisüsi protsessiheite süsinikdioksiidi kogumise ja säilitamisega	Kokkusurutud vesinik kütuseelementides	52,7	52,7
Fossiilsetest lähteainetest saadud plastijäätmed	Bensiin, diislikütus või gaasiõli	86	86

6. Elekter.

Energiatarnijate aruandluseks elektrisõidukites ja mootorrattastes tarbitava elektri kohta peaksid liikmesriigid arvutama olelusringi jooksul tekkiva heite riiklikud keskmised vaikeväärtused asjakohaste rahvusvaheliste standardite alusel.

Teise võimalusena võivad liikmesriigid lubada oma tarnijatel kehtestada elektrienergia kasvuhoonegaaside heite mahukuse väärtused energiaühiku kohta (gCO₂eq/MJ) nende andmete alusel, mille liikmesriigid on esitanud järgmise ELi õigusakti põhjal:

- 1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1099/2008¹;
- 2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 525/2013² või
- 3) komisjoni delegeeritud määrus (EL) nr 666/2014¹.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2008. aasta määrus (EÜ) nr 1099/2008 energiastatistika kohta (ELT L 304, 14.11.2008, lk 1).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. mai 2013. aasta määrus (EL) nr 525/2013 kasvuhoonegaaside heite seire- ja aruandlusmehhanismi ning kliimamuutusi käsitleva muu olulise riigisisese ja liidu teabe esitamise kohta ning otsuse nr 280/2004/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 165, 18.6.2013, lk 13).